

Sabina Burkeljca

Mima Pirš:
Veverička in druge
pesmi.

Ilustrirala: Andreja Gregorič.

Cerkno: Gaya, 2015.

V avtorski slikanici *Veverička in druge pesmi*, ki je pesniški prvenec za mlade bralce Mime Pirš, je objavljenih pet avtoričinih pesmi za otroke, v katerih je naslovni lik določena, otrokom dobro znana žival (veverička, medved, kužek in muca, ježek) – te so tudi glavne protagonistke pesmi. Edino zadnja, po mojem mnenju najbolj posrečena pesem, v naslovu ne izda »nastopajočih« živali, čeprav so čriček, ptiček, mačka, račka, štoklja, puran ter koklja in vran tudi tu nosilci glavnih vlog.

Vseh pet pesmi je rimanih (rime so večinoma oklepajoče in zaporedne, če pogledamo, na primer, samo prvo pesem), besedišče pa je klišejsko, v njem najdemo le malo izvirne metaforike in drugih izvirnih pesniških sredstev. Med tistimi, ki vendarle prinašajo nekaj slogovne inovativnosti, nemara velja omeniti primer *hiter kakor piš*. Avtorica uporablja izjemno veliko pomanjševalnic (že v samem naslovu knjige in tudi drugod: ježek, hruškice, mucka, kužek, gobček, žogica, lisička, zajček, srnjački ...), kar besedilo siromaši oziroma ga nasilno potiska v predal »za malčke, ki imajo, kot je znano, radi pomanjševalnice«, česar si po mojem mnenju dobra literatura, ki je v prvi vrsti resda namenjena otrokom, nikakor pa ne samo njim, ne bi smela privoščiti. Dobra literatura je dobra literatura. Nič drugega.

Pa pogledjmo vsebino in sporočilnost posameznih pesmi. V prvi *Veverička* se avtorica želi približati veverici, ki se je sprva boji, zato ji previdno in počasi ponudi lešnik. Veverica se je ne ustraši in vzame lešnik z njene roke – veverica je zadovoljna in se smeji.

Bahavi medved (»pameten, močan, večji od gore«) v naslednji pesmi lomasti in razgraja po gozdu (nekako se to za medveda še kar spodobi) ter si na drevesnem panju samovoljno postreže z medom, ježem pohrusta sladke hruške. Na koncu pa »ga stakne nazadnje, ki bil mu je kos« – lisica zvitorepka ga zvabi do lovčeve pasti in mu vrne z njegovimi besedami: »Si pameten, močan, / večji si od gore,« in doda: »a včasih se že najde kdo, / ki ukaniti te zmore.« Lovec ga zaklene v kletko in odpelje v živalski vrt. Medvedova narava je tako prekruto kaznovana – za lakoto in bahavost izgubi svobodo.

V pesmi *Kužek in mucka* slednja nagaja psu, rada bi mu vzela žogo, njemu pa to ni všeč. Nazadnje muca predlaga, da bi se igrala skupaj, namesto da se preganjata. Tako sta končno zadovoljna oba, saj se je z žogo nedvomno lepše igrati v dvoje. Sporočilnost te pesmi je, za razliko od prejšnje, vsekakor pozitivna.

V pesmi *Ježek* spoznamo nesrečnega ježa, ki se izgubi v gozdu. Celo noč tava in prosi živali za prenočišče, a lisica, zajec, jazbec in srna ga ne želijo sprejeti, ker je drugačen. (»O, to pa ne! / Drugačen si / in tvoja bodica / hudo zaboli.«) Srna se ga končno le usmili z naslednjimi besedami: »Če pa obljubiš, / da boš miroval, / bi morda res / lahko tu prespal.« Jež mora torej zatajiti svojo ježevsko naravo in mirovati, da ne bi s svojimi bodicami poškodoval srne. Srna pristavi še, da je resda drugačen kot mali srnjački, da pa je tudi on žival in naj se imajo radi. Končno sporočilo, ki je vsekakor pozitivno, zamegli srnin poprejšnji ultimat, ježa namreč sprejema le pod določenimi pogoji.

Kot sem že zapisala, avtorici najbolj brežhibno in tekoče izpod prstov zdrsi zadnja pesem z naslovom *Izštevanka*, ki se zgleduje po ljudskih otroških izštevankah. Otroci se je bodo zlahka naučili; lahko jo bodo celo uporabili pri igri – bodimo optimisti, da se sodobni otroci še igrajo stare dobre igre svojih dedkov in babic ter jih tehnologija še ni povsem preplavila. Sama kot učiteljica/knjižničarka lahko potrdim, da imajo otroci izredno radi pesmi iz zbirk *Enci benci na kemenci*, ki so kratke, jedrnate, rimane in prežete s humorjem. Veselje po branju pesmi se z višanjem otrokove starosti izgublja in sama kot velika ljubiteljica prav te literarne zvrsti z žalostjo ugotavljam, da se, z redkimi izjemami, ob koncu devetletke zelo izgubi. Kaj botruje temu žalostnemu dejstvu, na tem mestu žal nimamo

časa razpredati, delim pa mnenje z literarnimi teoretiki in kritiki, da je kar nekaj izredno dobrih sodobnih slovenskih pesnic in pesnikov, ki so ustvarili dragocene zbirke za otroke in mlade, za vse nas.

Za razliko od avtorice besedila, ki je v slovenskem literarnem prostoru še ne poznamo, pa je ilustratorica Andreja Gregorič prepoznavna likovna umetnica, loteva se ilustracije raznovrstnih literarnih besedil, večkrat tudi poezije za otroke. S čudovitimi ilustracijami napolnjuje pričujočo slikanico ter uspešno sonči in osvetljuje pesmi – ilustracija je zgodba zase, zato lahko rečem (čeprav nisem likovni strokovnjak), da je vizualna plat dela vrhunska, umetniška, povedna – pripoveduje namreč svojo zgodbo z barvo, črtami, senčenjem in sončenjem, umestitvijo v prostor, z likovnim jezikom, ki bo bralce odprl za nove barvite zgodbe in pesmi, zato slikanica deluje estetsko dovršeno, bralca in gledalca vabi v svoj čarobni domišljjski svet. Ponuja mu lepoto, kar pa je tudi ena temeljnih premis literature/umetnosti.

Slikanici kot celoti je torej besedilna izvirnost precej skromno odmerjena, pesmi večinoma ponavljajo/utrjujejo značajska klišejska živali (kot se na primer pojavlja v basnih). Za literarni presežek bi morala avtorica živali poiskati v lastni notranji pokrajini – tako bi bralcem ponudila tisto, kar je samo njeno, novo, izvirno. Na tak način bi delo s presežnim likovnim izrazom zares lahko oplemenitilo idejne horizonte mladih bralcev.